

Тема 10. Контроль за використанням коштів місцевих бюджетів

- 10.1. Порядок проведення Державною аудиторською службою України, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів
- 10.2. Казначейське обслуговування коштів місцевих бюджетів
- 10.3. Контроль за використанням коштів на реалізацію бюджетних програм
- 10.4. Контрольні запитання

10.1. Порядок проведення Державною аудиторською службою України, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів

Аудит виконання місцевих бюджетів проводиться з метою перевірки та аналізу фактичного виконання місцевого бюджету, ефективності використання комунальних коштів, майна та інших активів, достовірності фінансової звітності, функціонування системи внутрішнього контролю.

Основними завданнями аудиту виконання місцевих бюджетів наведені на рисунку 10.1.

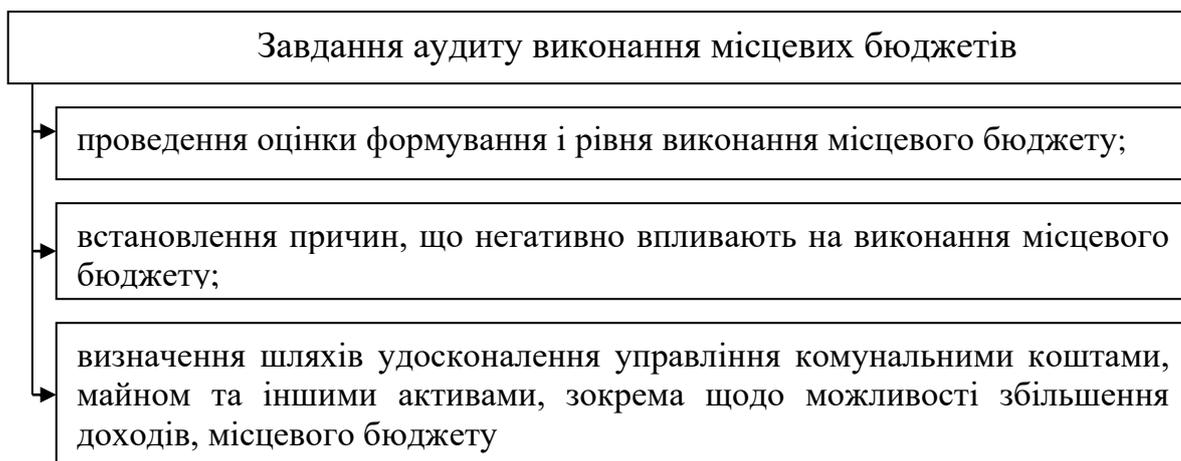

Рисунок 10.1. Основні завдання аудиту виконання місцевих бюджетів

Аудит проводиться відповідно до плану проведення заходів державного фінансового контролю контролюючого органу, що складається і затверджується в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Повідомлення про проведення аудиту надсилається не пізніше ніж за 10 календарних днів до початку його проведення відповідній місцевій держадміністрації та/або органу місцевого самоврядування.

Для проведення аудиту контролюючий орган збирає від об'єкта контролю – органу державної влади та/або органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації відомості про фактори, що впливають на формування, і дані про виконання дохідної та видаткової частини бюджету шляхом надіслання запиту або безпосередньо за місцезнаходженням об'єкта.

Для збирання даних за місцезнаходженням об'єкта контролю посадовій особі контролюючого органу видається направлення встановленого зразка, підписане керівником такого органу та скріплене печаткою, яке зазначена посадова особа зобов'язана пред'явити керівникові об'єкта контролю.

На основі зібраних даних встановлюються причини невиконання планованих показників доходів та/або видатків місцевого бюджету, що негативно впливає на ефективне використання комунальних коштів, майна та інших активів, а також можливість збільшення доходів місцевого бюджету. За результатами проведеного аналізу розробляються пропозиції щодо удосконалення формування і виконання місцевого бюджету, управління комунальними коштами, майном та іншими активами.

За результатами аудиту складається звіт.

Проект аудиторського звіту разом з протоколом узгодження надсилається в установленому порядку відповідній місцевій держадміністрації та/або органу місцевого самоврядування для ознайомлення і протягом трьох робочих днів після його надходження повертається контролюючому органу із зауваженнями і пропозиціями.

Після опрацювання зауважень і пропозицій контролюючий орган надсилає аудиторський звіт разом з протоколом узгодження відповідній місцевій держадміністрації та/або органу місцевого самоврядування для підписання протоколу узгодження.

У разі невиконання зазначених вимог контролюючий орган має право здійснити у встановленому порядку заходи щодо реалізації пропозицій аудиту.

Аудиторський звіт подається у встановленому порядку Мінфіну.

Відповідний орган державної влади та/або орган місцевого самоврядування інформує щокварталу до 10 числа місяця наступного періоду контролюючий орган про стан реалізації пропозицій.

Контролюючий орган проводить моніторинг реалізації пропозицій.

10.2. Казначейське обслуговування коштів місцевих бюджетів

Казначейське обслуговування коштів місцевих бюджетів здійснюється органами Казначейства відповідно до законодавства.

Після затвердження місцевих бюджетів місцеві фінансові органи подають за місцем обслуговування до органу Казначейства рішення про затвердження відповідних бюджетів, програми соціально-економічного та культурного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць, цільові програми з інших питань місцевого самоврядування, затвержені рішеннями про місцеві бюджети. При внесенні змін до місцевого бюджету подаються рішення про внесення змін до рішення про місцевий бюджет, ухвалені відповідною радою. Розпорядження, які видаються на виконання програм, ухвалених відповідною радою, подають розпорядники, які є їх виконавцями.

У процесі казначейського обслуговування коштів місцевих бюджетів органи Казначейства здійснюють такі функції:

- обслуговують місцеві бюджети за доходами, видатками, кредитуванням та фінансуванням бюджету;
- відкривають рахунки в національній валюті в органах Казначейства:
 - для зарахування доходів місцевих бюджетів та інших надходжень, передбачених законодавством (далі - платежі), на ім'я органу Казначейства у розрізі кодів [класифікації доходів бюджету](#) та у розрізі місцевих бюджетів усіх рівнів;
 - розпорядникам бюджетних коштів та одержувачам бюджетних коштів у розрізі місцевих бюджетів та кодів [бюджетної класифікації](#);

– здійснюють розподіл платежів між рівнями місцевих бюджетів, розподіл інших платежів, що зараховуються до місцевих бюджетів згідно з вимогами [Бюджетного кодексу України](#), закону про Державний бюджет України та рішенням місцевої ради про бюджет у розмірах, визначених законодавством, та перераховують розподілені кошти місцевих бюджетів за належністю;

– формують розрахункові документи і проводять повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до місцевих бюджетів на підставі відповідних документів органів, які згідно із законодавством контролюють справляння надходжень бюджету, погоджених з відповідними місцевими фінансовими органами;

– здійснюють безспірне списання коштів місцевих бюджетів за судовими рішеннями про стягнення коштів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

– здійснюють розрахунки за міжбюджетними трансфертами;

– щодня перераховують залишки надходжень на рахунки загального та спеціального фондів місцевих бюджетів;

– здійснюють покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів за рахунок коштів єдиного казначейського рахунка в установленому законодавством порядку;

– здійснюють операції на рахунках, відкритих в органах Казначейства;

– надають фінансовим органам виписки з рахунків;

– надають виписки з рахунків для зарахування надходжень бюджетів відповідно до затверджених порядків взаємодії Державної казначейської служби України (далі - Казначейство України) з органами, що контролюють справляння надходжень бюджету. Іншим органам, що контролюють справляння надходжень бюджету, у разі відсутності зазначених порядків, виписки надаються на їх звернення;

– ведуть бухгалтерський облік усіх операцій щодо виконання місцевих бюджетів у порядку, встановленому законодавством;

– здійснюють попередній та поточний контроль за цільовим спрямуванням бюджетних коштів;

– здійснюють операції щодо виконання платіжних доручень розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів на підставі підтвердних документів, зареєстрованих бюджетних зобов'язань, відповідно до розпису місцевих бюджетів і кошторисів, планів асигнувань із загального фонду місцевих бюджетів (далі - план асигнувань) розпорядників бюджетних коштів та/або відповідно до планів використання бюджетних коштів одержувачів бюджетних коштів;

– здійснюють реєстрацію та облік бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів;

– здійснюють безспірне вилучення коштів місцевих бюджетів відповідно до [Бюджетного кодексу України](#);

– складають фінансову та бюджетну звітність про виконання місцевих бюджетів, крім звіту про виконання плану за штатами і контингентами;

– подають звітність Міністерству фінансів України та місцевим фінансовим органам у встановлені строки за формами, встановленими Міністерством фінансів України;

– здійснюють перерахування коштів місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ на поточні рахунки місцевих фінансових органів, розпорядників бюджетних коштів, відкриті в установах банків державного сектору відповідно до законодавства.

Перерахування платежів, сплачених платниками до місцевих бюджетів, здійснюється через Систему електронних платежів Національного банку України (далі – СЕП НБУ) на рахунки, відкриті в органах Казначейства у розрізі місцевих бюджетів та кодів [класифікації доходів бюджету](#).

У разі якщо розпис місцевого бюджету не відповідає встановленим бюджетним призначенням, орган Казначейства повертає його місцевому фінансовому органу на доопрацювання із супровідним листом, який містить обґрунтування причини повернення.

У процесі казначейського обслуговування місцевих бюджетів може застосовуватися система дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства – Казначейство» (далі – система Казначейства) з використанням засобів криптографічного захисту інформації Казначейства України.

У разі застосування системи Казначейства між розпорядниками бюджетних коштів (одержувачами бюджетних коштів) та органами Казначейства здійснюється обмін документами в електронному вигляді, в тому числі електронними документами.

Розпорядник бюджетних коштів (одержувач бюджетних коштів) здійснює формування та подання документів до системи Казначейства в електронному вигляді протягом операційного дня в межах операційного часу, визначеного органом Казначейства. Документи, що надійшли після операційного часу, опрацьовуються наступного операційного дня.

Підтвердженням для розпорядників бюджетних коштів (одержувачів бюджетних коштів) успішного передавання їх електронних документів до системи Казначейства є відповідне сповіщення системи Казначейства.

У разі невдалої спроби передавання документів в електронному вигляді до системи Казначейства розпорядником бюджетних коштів (одержувачем бюджетних коштів) здійснюються заходи щодо повторного їх передавання.

У разі неможливості передавання документів в електронному вигляді до системи Казначейства з технічних причин або в інших випадках, визначених законодавством, до органу Казначейства подаються документи на паперових та електронних носіях.

Датою та часом отримання документів в електронному вигляді органом Казначейства є дата та час, зафіксовані у повідомленні системи Казначейства про отримання цих документів.

Орган Казначейства перевіряє документи в електронному вигляді, передані розпорядником бюджетних коштів (одержувачем бюджетних коштів), на відповідність вимогам законодавства, в тому числі цього Порядку.

Якщо надіслані в електронному вигляді документи сформовано з порушенням вимог законодавства, в тому числі цього Порядку, орган Казначейства інформує розпорядника бюджетних коштів (одержувача бюджетних коштів) засобами системи Казначейства про їх непроведення із зазначенням причин.

До запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів при поданні документів, що застосовуються у

процесі казначейського обслуговування місцевих бюджетів, у рядках і графах «КПКВК» та «Код програмної класифікації видатків та кредитування» проставляють (у відповідному відмінку) код тимчасової класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів.

Після запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів у зазначених рядках і графах проставляють код програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів (код [Типової програмної класифікації видатків](#) та кредитування місцевих бюджетів/Тимчасової класифікації видатків та кредитування для бюджетів місцевого самоврядування, які не застосовують програмно-цільового методу).

10.3. Контроль за використанням коштів на реалізацію бюджетних програм

Паспорт бюджетної програми - документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення, встановленого законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет).

Мета бюджетної програми відображає цілі, яких необхідно досягти при виконанні бюджетної програми у середньостроковому періоді, відповідає пріоритетам державної політики у відповідній сфері, визначеним нормативно-правовими актами, та спрямована на досягнення стратегічних цілей головного розпорядника бюджетних коштів. Мета повинна бути чіткою, реальною та досяжною.

Завдання бюджетної програми відображають основні етапи і шляхи виконання бюджетної програми протягом бюджетного періоду та спрямовані на досягнення її мети. Завдання мають бути чітко сформульованими, конкретними та їх виконання може бути перевірено за допомогою результативних показників бюджетної програми.

Напрями використання бюджетних коштів – дії (заходи), що спрямовуються на досягнення мети та забезпечують виконання завдань в межах коштів, передбачених на виконання бюджетної програми.

Паспорти бюджетних програм складають усі головні розпорядники бюджетних коштів (далі - головні розпорядники) за кожною бюджетною програмою, крім бюджетних програм Пенсійного фонду України; бюджетних програм, які створюються протягом року за рахунок коштів резервного фонду бюджету; з повернення кредитів до бюджету; з відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду, відшкодування громадянинуві вартості конфіскованого та безхазяйного майна, стягнутого в дохід держави, відшкодування шкоди, завданої фізичній чи юридичній особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, їх посадових і службових осіб; за загальнодержавними витратами; із забезпечення виконання рішень суду, що гарантовані державою.

Головні розпорядники розробляють проекти паспортів бюджетних програм і подають їх на затвердження до Міністерства фінансів України (далі - Мінфін) протягом 30 днів після набрання чинності законом про Державний бюджет України.

У разі невідповідності проекту паспорта бюджетної програми закону про Державний бюджет України, та/або розпису державного бюджету, порядку використання бюджетних коштів та цим Правилам Мінфін має право в тижневий строк з дня його отримання повернути такий проект паспорта бюджетної програми на доопрацювання відповідному головному розпорядникові.

Паспорти бюджетних програм головного розпорядника затверджуються спільним наказом головного розпорядника та Мінфіну в трьох примірниках протягом 45 днів від дня набрання чинності законом про Державний бюджет України.

Один примірник спільного наказу про затвердження паспортів бюджетних програм залишається в Мінфіні, другий – передається відповідному головному розпоряднику, третій – у встановленому порядку передається Мінфіном Державній казначейській службі України.

Головний розпорядник коштів у триденний строк від дня затвердження наказу про паспорт бюджетної програми подає його та паспорт бюджетної програми в електронному вигляді до Мінфіну.

Головний розпорядник у триденний строк від дня затвердження наказу про паспорти бюджетних програм забезпечує доведення до розпорядників

нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів його копій та копій затверджених паспортів відповідних бюджетних програм.

Розпорядники нижчого рівня та одержувачі бюджетних коштів інформують відповідні територіальні органи Державної казначейської служби України шляхом подання їм копій наказу про затвердження паспортів бюджетних програм та копій самих паспортів.

Головний розпорядник забезпечує своєчасність затвердження паспортів бюджетних програм, достовірність і повноту інформації, що в них міститься.

Якщо до закону про Державний бюджет України внесено зміни, які призводять до зміни інформації та показників бюджетної програми, паспорт якої ще не затверджено, паспорт зазначеної програми затверджується на підставі показників (обсягу коштів, назви), встановлених законом про Державний бюджет України з урахуванням внесених змін.

Якщо у процесі виконання бюджету відкриваються нові бюджетні програми, показники паспорта повинні відповідати показникам розпису державного бюджету зі змінами.

Зміни до паспортів бюджетних програм уносяться протягом бюджетного періоду шляхом затвердження їх у новій редакції в порядку, установленому для складання паспортів бюджетних програм, у разі:

- прийняття змін до закону про Державний бюджет України, які призводять до зміни інформації та показників, затверджених у паспортах бюджетних програм;
- передачі бюджетних призначень від одного головного розпорядника до іншого;
- передачі нерозподілених бюджетних призначень на визначену в законі про Державний бюджет України мету між головними розпорядниками;
- перерозподілу видатків за бюджетними програмами у межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених головному розпоряднику;
- прийняття відповідних рішень щодо внесення змін до чинних порядків використання бюджетних коштів, які призводять до зміни інформації та показників, затверджених у паспортах бюджетних програм;

- прийняття нормативно-правових актів, які призводять до зміни інформації та показників, затверджених у паспортах бюджетних програм;
- внесення змін до розпису державного бюджету, які призводять до зміни результативних показників бюджетної програми;
- внесення змін до спеціального фонду кошторису бюджетної установи в частині власних надходжень бюджетних установ, що призводять до виникнення нових напрямів використання бюджетних коштів.